

TOTALITARISMUS A POSTTOTALITARISMUS V ČESKU

Milan Znoj / Jiří Koubek

V příspěvku jsou ve svých ideologických kontextech sledovány různé interpretační proměny pojmu totalitarismus od doby jeho vzniku ve dvacátých letech minulého století. Autoři přitom dokládají, že v českých dějinách dvacátého století – při abstrahování od ideologie – byly jen dva časové úseky skutečně totalitní: protektorát (1939-1945) a první léta komunistické vlády mezi 1948 a 1953. Pro postalinské komunistické období navrhuje autoři použití konceptu posttotalitarismu od Juana Linze. Ten na jedné straně dovoluje rozlišovat mezi postulovanými cíli systému a společenskou realitou. Díky tomu je například možné popsat měnící se význam ideologie a mobilizace mas. Na druhé straně pak tento model nabízí diferencovanou terminologii pro různé vývojové fáze od raného (early) přes zralý (mature) až po zamrzlý (frozen) posttotalitarismus „normalizační doby“.